

Prezes Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
Marek Niechcial

463/17

DOIK-071-143/17/MJO

Warszawa, dnia 27 listopada 2017 r.

Pan
Robert Mamątow
Przewodniczący Komisji Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji
Senat Rzeczypospolitej Polskiej
ul. Wiejska 6
00-902 Warszawa

Stanowowy Panie Przewodniczący

W odpowiedzi na pismo z dnia 19 października 2017 r. (sygn. BPS/KPCPP-0330-179/17) w sprawie stanowiska Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dotyczącego petycji w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, w celu doprecyzowania możliwości rezygnacji z tzw. „polisolokat” (P9-26/17), uprzejmie proszę o przyjęcie następujących uwag.

Wskazać należy, że umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym były jednym z kluczowych obszarów działań UOKiK w ostatnich latach. Prezes UOKiK podejmował szereg czynności dotyczących praktyk ubezpieczycieli związanych z oferowaniem i wykonywaniem takich umów. Działania mające na celu zapewnienie ochrony konsumentom, którzy dotknięci zostali negatywnymi skutkami tych produktów koncentrowały się na kwestii zatrzymywania przez ubezpieczycieli nieproporcjonalnie wysokich opłat związanych z rozwiązaniem umów, a także kwestii nieuczciwej sprzedaży produktów (misselingu¹).

W latach 2015-2016 Prezes UOKiK zakończył siedemnaście postępowań dotyczących towarzystw ubezpieczeniowych oferujących umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (dalej także „umowy ubezpieczenia z ufk”). Zarzuty dotyczyły stosowania opłat likwidacyjnych. W efekcie wydano 17 decyzji zobowiązujących wobec: TU Allianz Życie Polska S.A., Aviva TUnŻ S.A., Nationale Nederlanden TUnŻ S.A., MetLife TUnŻiR S.A., PKO Życie S.A. (d. Nordea Polska TUnŻ S.A.), PZU Życie S.A., Axa Życie S.A., TU na Życie Europa S.A., Pramerica Życie TUiR S.A., Sopockiego TUnŻ Ergo Hestia S.A., UNIQA TUnŻ S.A., TUnŻ WARTA S.A., Aegon TUnŻ S.A., Compensa TUnŻ S.A., Generali Życie TU S.A., Skandia Życie TU S.A. i Open Life TU Życie S.A. Przedsiębiorcy dobrowolnie zobowiązali się do znaczącego obniżenia opłat likwidacyjnych w istniejących umowach i wyeliminowania ich z nowych wzorców umownych. Decyzje te dotyczyły ok. 612 tys. klientów, którzy zawarli umowy od 2014

¹ Prezes Urzędu wydał 7 decyzji dotyczących tej kwestii: nr RKT-29/2014, nr RKT-55/2013, nr RKT-30/2014, nr RGD-11/2015, nr RKT-54/2013, nr DDK-2/2014 oraz nr RBG-30/2014.

roku. Ubezpieczyciele nie odwołali się od decyzji, w związku z czym stały się one prawomocne już po miesiącu od dnia ich wydania. Jednocześnie skorzystanie z warunków wynikających z decyzji nie wyłącza możliwości dochodzenia przez konsumentów dalej idących roszczeń na drodze cywilnej.

Następnie Prezes UOKiK podpisał porozumienia z towarzystwami ubezpieczeń oraz Polską Izbą Ubezpieczeń w sprawie objęcia zasadami wynikającymi z wydanych decyzji wzorców umów, które nie mogły być nimi objęte ze względu na przedawnienie. Porozumienia weszły w życie z dniem 1 stycznia 2017 r. i dotyczą umów obowiązujących w dniu 1 grudnia 2016 r. Na podstawie porozumień, ubezpieczyciele obniżyli wysokość opłat likwidacyjnych dla wskazanych w porozumieniach umów.

Należy również wskazać, że w toku negocjacji wskazanych porozumień, Prezes Urzędu wystąpił do zakładów ubezpieczeń z propozycją, aby obejmowały one również rozwiązane już umowy, jednak ze względu na stanowisko na jakim stanęły wszystkie zakłady ubezpieczeń, wniosek ten nie został zrealizowany.

Ponadto, wskazać należy, że poza obniżeniem opłat w obowiązujących wciąż umowach ubezpieczenia z ufk, zakłady ubezpieczeń zobowiązały się do przyjęcia rozwiązań, których głównym założeniem jest usunięcie skutków tzw. misselingu, polegającego na sprzedawaniu osobom starszym wieloletnich produktów o charakterze inwestycyjnym. Na mocy porozumień konsumenci, którzy mając ukończony 61. rok życia, po 1 stycznia 2008 r. zawarli umowę ubezpieczenia z ufk ze składką regularną i jednocześnie umowa ta została rozwiązana po ukończeniu przez nich 65. roku życia, mogą zwrócić się do zakładu ubezpieczeń z wnioskiem o wypłacenie różnicy pomiędzy opłatą pobraną w związku z rozwiązaniem umowy, a opłatą, która zostałaby pobrana na warunkach określonych w porozumieniu. Możliwość wystąpienia z takim wnioskiem istnieje w ciągu trzech lat od wejścia w życie porozumienia.

W przypadku osób, które nie zostały objęte powyższymi rozwiązaniami, a poszukują pomocy UOKiK na etapie postępowania sądowego, na podstawie przepisów obowiązujących od dnia 17 kwietnia 2016 r. możliwe jest złożenie wniosku o wyrażenie przez Prezesa UOKiK istotnego poglądu w sprawie. Każdy konsument, jeśli jego sprawa jest rozstrzygana przez sąd, może złożyć do UOKiK wniosek o przedstawienie takiego poglądu. Jest to pisemne stanowisko Prezesa UOKiK, w którym przedstawia on argumenty i poglądy ważne dla danego sporu, opierając się na określonym stanie faktycznym i prawnym. Prezes Urzędu wydaje istotny pogląd w sprawie jeżeli uzna, że przemawia za tym interes publiczny. W sprawach związanych z umowami ubezpieczenia z ufk, Prezes Urzędu wydał do tej pory 27 takich poglądów.

Jeżeli chodzi o dopuszczalność oferowania konsumentom takiego rodzaju produktu, jakim jest umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, należy wskazać, że możliwość jego istnienia na rynku wynika wprost z ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (która weszła w życie dnia 1 stycznia 2016 r.), a wcześniej z uchylonej już ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej. Należy wskazać, że ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej wprowadziła przepis, zgodnie z którym ubezpieczający może odstąpić od umowy ubezpieczenia na życie z ufk w terminie 60 dni od dnia otrzymania po raz pierwszy rocznej informacji o wysokości świadczeń przysługujących z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia, a także o wartości wykupu ubezpieczenia. W przypadku takiego odstąpienia, zakład ubezpieczeń wypłaca wartość jednostek ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych według stanu na dzień otrzymania informacji o

odstąpieniu lub wystąpieniu z umowy pomniejszoną nie więcej niż o 4%. Przepis ten umożliwia wycofanie się przez konsumentów z umów z ubezpieczeń z ufk z jedynie nieznaczną opłatą, w przypadku gdy po otrzymaniu wskazanej rocznej informacji nie będą oni zadowolenie z osiągniętych wyników inwestycyjnych lub też z innych przyczyn nie będą chcieli kontynuować zawartych umów.

Biorąc pod uwagę powyższe, Prezes Urzędu wskazuje, że w jego ocenie opisane wyżej działania i zmiany legislacyjne uporządkowały rynek umów ubezpieczenia z ufk. Konsumenty, którzy w dalszym ciągu posiadają umowy ubezpieczenia z ufk mogą wycofać się z nich na preferencyjnych zasadach w stosunku do pierwotnych warunków umowy, a zatrzymanych kwot mogą dochodzić na drodze sądowej przy wsparciu Rzecznika Finansowego oraz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Należy również wskazać, że wprowadzenie rozwiązań, które zostały zaproponowane w petycji powinno stać się przedmiotem analiz organów opracowujących ewentualne przepisy w zakresie ich retroaktywności. Prezes Urzędu zauważa również, że wprowadzenie nowych rozwiązań ustawowych nie gwarantuje, że konsumenci nie będą musieli w dalszym ciągu korzystać z drogi sądowej w celu odzyskania utraconych środków.

Dorota Karczewska

Z urz. FREZESA
URZĘD OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
VICEPREZES
Dorota Karczewska